

текст Албена Шкодрова; фотография Антони Георгиев
by Albena Shkodrova; photography by Anthony Georgieff

Градският музей във Ван

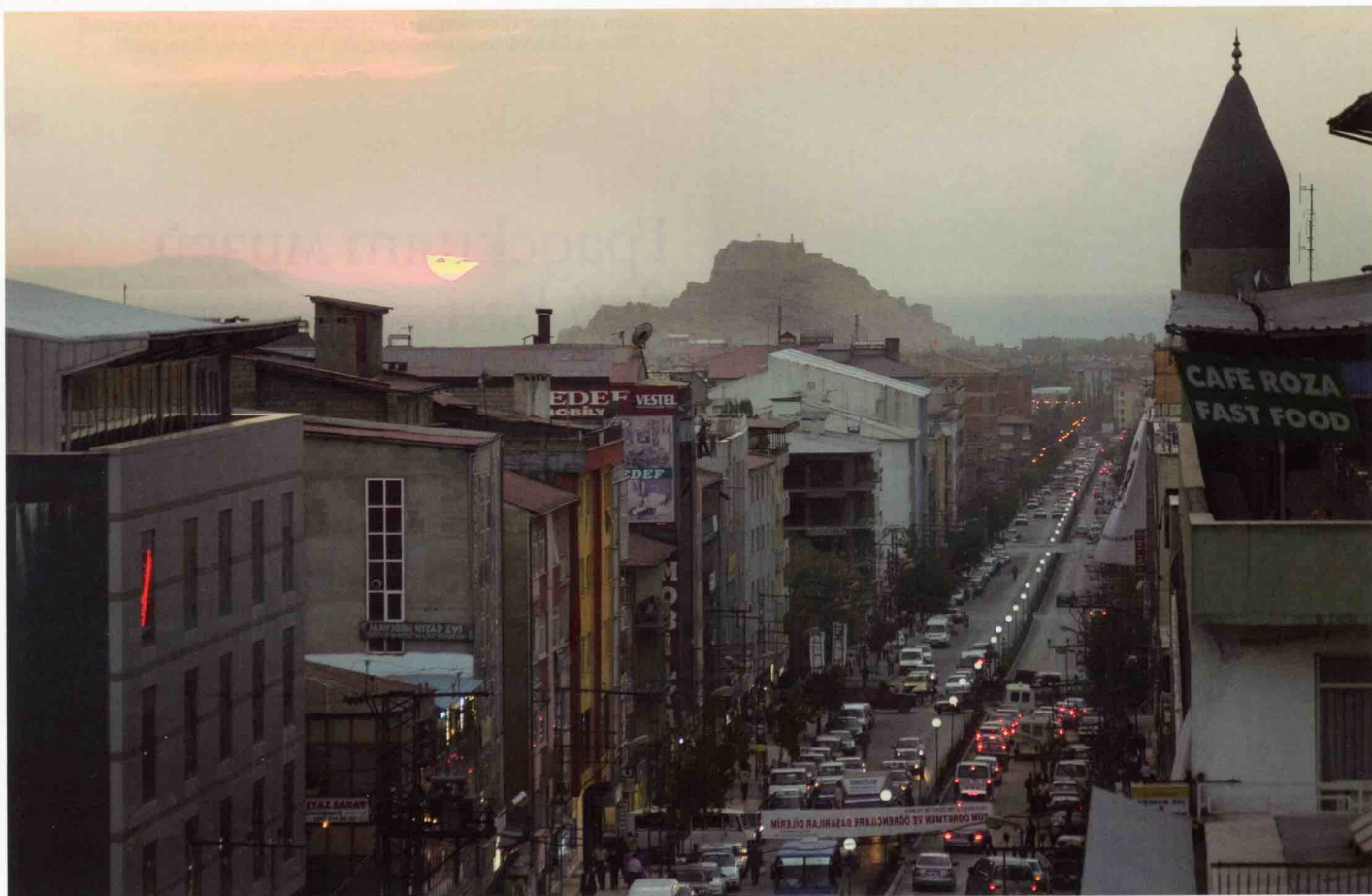
ТРИНАЙСЕТТЕ НАЙ-СМЕШНИ НАДГРОБНИ
ПЛОЧИ В СВЕТА СЕ НАМИРАТ В ИЗТОЧНА
ТУРЦИЯ

Вдигната пъстротия първо различаваш килимите по тротоарите, стените и оградите: пълтни, мъхести, в охра, сиена, масленозелено и кафяво. После погледът ти улавя мързеливите бели котки върху тях: с по едно изумрудено и едно водносино око. Ендемична порода, за която се твърди, че обича да плува в едно от най-големите и странни езера в света. Накрая забелязваш мъжете, или по-точно облаците дим около наргилетата им от цветно стъкло. ▶

Van City Museum

EASTERN TURKEY BOASTS THE 13 FUNNIEST
TOMBSTONES IN THE WORLD

In the wild patchwork of colours, the first thing you see are the carpets on the pavement, walls, and fences: thick, fleecy, in ochre, sienna, olive green and brown. Then you make out the lazy white cats on them: with one emerald and one watery-blue eye. A common breed which, as the saying goes, enjoys swimming in one of the largest and strangest lakes in the world. You finally notice the men, or rather the clouds of smoke around their hookahs made of coloured glass. ▶

Ван е на границата между Мала Азия и Иран

Van is at the border between Asia Minor and Iran

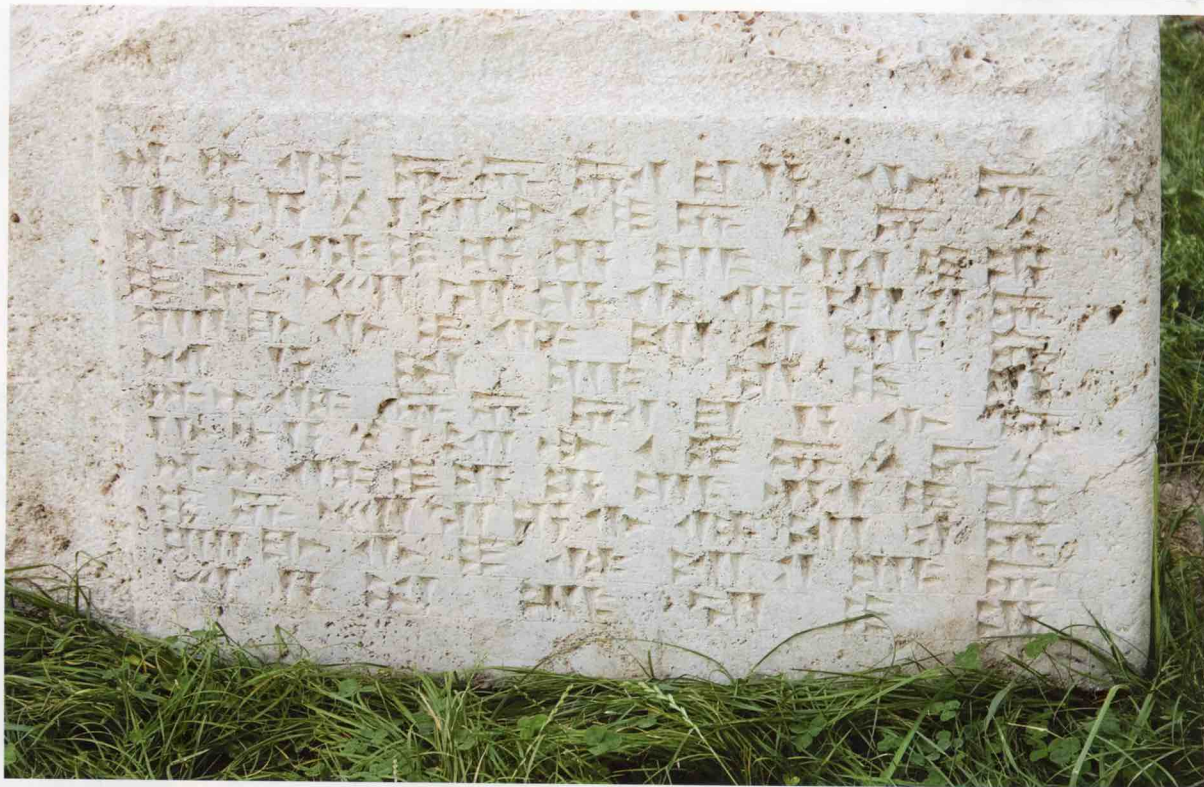
Срещу пазара за черги археологическият музей на Ван леко сивее. Градина с белезникави камъни и зад нея – скучна семпла постройка. Но тъкмо когато реши, че няма какво да търси в скромните, едва уредени зали на една провинциална археологическа изложба, човек се натъква на фундаментална сбирка.

Тя спокойно може да бъде определена като 13-те най-смешни надгробни плочи в света. Датиращи отпреди 2500 години, те представляват наивистични барелефи на хора с кръгли очи, радостно втрепенени в пространството пред тях. Достатъчно е човек да се взлега в ръцете им, за да разбере на какво се дължат щастливите им усмивки – всяка от фигурите държи оръжие и... мех с вино.

Opposite the rug market, the archaeological museum in Van looks rather grey in comparison. It features a garden with whitish stones, and behind it, a dull plain building. But, just before you dismiss the modest, barely equipped rooms as simply a provincial archaeological exhibition, you come across a fundamental collection.

It can easily be defined as an accumulation of the 13 funniest tombstones in the world. Dating from about 2,500 years ago, they display naïve bas-reliefs of people with round eyes happily staring at something before them. You simply look at their hands to find out the reason for their mirth: each of the figures is holding a weapon - and a wineskin.

Клинописно писмо
от Урартия
Uartian cuneiforms

Изключение сред това, което прилича на гузина древни пияници, е последната, счупена на три плочка. Тя е забавен поглед към урартската представа за различието между половете – изобразява жена, която и в двете си ръце държи оръжие.

Плочите са намерени едва през 2000 г. и Енциклопедия Британика ги определя като уникални за Близкия изток и Анагола. Според работната хипотеза те изобразяват владетелите на Хубушкия – гържавна структура, описвана в асирийските хроники от X-IX в. пр.Хр.

Колекцията е още по-ценна, тъй като е намерена в Хакари – област, която се очаква да бъде потопена под един от язовирите в рамките на големия проект за напояване на югоизточна Турция. Въпреки че според археолозите е вероятно в района да има още надгробни плочи, те изглежда ще си останат на дъното на бъдещото изкуствено езеро. ▶

The exception to what looks like a dozen ancient drunks is the last stele, broken in three. It gives a comic insight into the Uartian view of the difference between the sexes – it depicts a woman holding weapons in both hands.

The stone slabs were only discovered in 2000 and *Encyclopaedia Britannica* defines them as exceptional to the Middle East and Anatolia. According to the working hypothesis, they detail the rulers of Hubushkia, a state described in Assyrian chronicles of the 10th-9th Century BC.

The collection is even more valuable because it was found in Hakkāri, an area which is expected to be flooded by one of the dams of a large-scale irrigation project in southeastern Turkey. Although archaeologists think there are probably more tombstones in the region, they seem destined to remain at the bottom of the planned artificial lake. ▶

Калето във Ван

Van Castle

Териториите в радиус около 200 км около град Ван са златната мина за находки от времето на Урартия – гревна гържава, заемала земите около източната граница на днешна Турция и наричана в Библията Арарат.

Археолозите откриват повечето предмети и руини сравнително късно и това предотвратява отнасянето им към големите музеи на Великобритания, Германия и Русия. Вместо това те се палят във Ван – местният археологически музей притежава най-богатата колекция от Урартия в света.

Находките варират от предмети на бита, оръжие, изработено фино като бижутерия, и подови мозайки с минималистичен дизайн, до надгробни плочи, изписани с характерния клинопис или с форма на овни.

The lands within a radius of 200 km, or 125 miles, of the city of Van are a gold mine of artefacts from the time of Urartu, an ancient country comprising the areas near the eastern border of present-day Turkey and called Ararat in the Bible.

Archaeologists found most of the artefacts and ruins relatively late and this fact saved them from being shipped to the large museums of Britain, Germany or Russia. Instead, they are kept in Van: and the local archaeological museum boasts the richest Urartian collection in the world.

The finds range from everyday objects, fine, jewellery-like weapons, and floor mosaics of minimalist design, to tombstones engraved with characteristic cuneiform writing or having a ram shape.

Сред експозицията, съдържаща фантастични археологически разкрития за древната урартска цивилизация, има и една мрачна интермедия от госта по-ново време – секцията за онова, което турските историци наричат арменска агресия срещу местното население, но което арменците определят като геноцид срещу самите тях – в началото на XX в. Тя е опит на Турция да защити тезата си, че не е правила организирана кампания да изтреби арменците из своите земи, и особено в района на Ван. В стъклен сандък са изложени останките от масов гроб – части от 12 женски и детски скелета. Според официалната държавна версия те са на турци, избити от арменци.

След залите с уникалните древни колекции и с мрачните спомени от началото на миналия век човек навлиза в етнографската секция с усещането, че току-що е слязъл от машина на времето. Краката може леко да му се подгъват, но вече знае какво има под килимите на реалния свят. А той е пъстър, топъл, ароматен и по истински начин турски. Сливац се с пазара за килими на отсрещния тротоар. ↗

Поглед от космоса: езерото Ван е сред най-големите в света
View from space: Lake Van is amongst the world's largest

Ванска котка

С едно зелено и едно синьо око, това животно обича да яде диня и да плува във водите на Ван

Van cat

Sporting an yellow and a blue eye, this creature likes to eat water melons and goes for swims in Van Lake

While the museum exhibition containing these fantastic archaeological discoveries, it also features a rather grim episode from more recent times; the section of what Turkish historians define as an Armenian aggression against the local population, but what the Armenians call a genocide against themselves, taking place at the beginning of the 20th Century. It is an attempt by Turkey to prove that it did not organise a campaign to exterminate the Armenians in its territory and especially in the region of Van. A glass showcase displays the remains of a mass grave: pieces of 12 female and children's skeletons. The official state version is that they belonged to Turkish people murdered by the Armenians.

After meandering through rooms full of unique ancient collections and gloomy memories from the turn of the last century, you enter the ethnographic section feeling as if you had just landed in a time machine. Your legs might be a little shaky but you know now what lies beneath the carpets of the real world. Here, it is many-coloured, warm, fragrant and wholly Turkish. Like the carpet market on the opposite pavement. ↗